

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА

О.М. Подлевська, Н.М. Рафальська

Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна

Підприємницьке середовище України на сучасному етапі обумовлює необхідність постійного підвищення конкурентоспроможності «гравцями ринку» задля стабільного отримання прибутку та утримання власних позицій. Конкурентоспроможність як складна економічна категорія не має конкретних правил, дотримання яких гарантуватиме отримання переваги на ринку. Задля позиціонування підприємства як ефективного суб'єкту господарювання, діяльність його менеджменту повинна бути спрямована на досконале дослідження конкурентного ринкового середовища та прийняття оперативних управлінських рішень задля отримання максимального економічного ефекту в конкретний момент часу в існуючих умовах господарювання.

Інструментарій, що використовується для оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства залежить від ряду об'єктивних чинників, що зумовлені, в першу чергу, різними умовами господарювання в конкретній галузі чи на конкретному ринку на момент проведення оцінки.

Оцінка рівня конкурентоспроможності підприємства дозволяє:

- сформулювати управлінські завдання: визначення підходів до виробництва, технології, маркетингу, трудових ресурсів, фінансування матеріального, інформаційного та організаційного забезпечення;
- прийняти управлінське рішення: зменшення витрат, фокусування на конкретний сегмент ринку, укладання контрактів;
- розробити заходи розвитку конкурентних переваг: впровадження інновацій, наступальні заходи в напрямку закріплення довгострокових переваг, захисні міри для попередження дій учасників ринку, розробка програми виходу на нові ринки, залучення коштів інвесторів;
- адаптувати підприємство до ринкових умов господарювання, що в результаті дає перемогу в конкурентній боротьбі за споживача та ринки збуту [1].

Оскільки категорія конкурентоспроможності є досить абстрактною, то визначення її рівня не має еталонних методів, які б гарантували достовірність визначення місця підприємства в конкурентній боротьбі на ринку. Тому виникає необхідність застосування комплексу методів для отримання об'єктивних даних про рівень конкурентоспроможності підприємства. Система показників чи методологія, за якими проводиться оцінка, обирається в залежності від того, що саме експерт вважає основним індикатором конкурентоспроможності підприємства.

Харчова промисловість є однією з провідних та найбільш важливих галузей агропромислового комплексу України. Її розвиток визначається перш за все становищем у сільському господарстві, економікою держави в цілому, а також політичною та соціальною складовою. Пивоварна промисловість є однією із найбільш динамічних і посідає важливе місце в переробній промисловості України.

Оскільки, конкурентоспроможність підприємства пивоварної галузі можна виміряти лише в порівнянні з іншими підприємствами, що функціонують у даній галузі, то оцінку її рівня здійснено на прикладі ТОВ «Рівень ЛТД», обравши конкурентів за територіальним принципом, а саме:

- ПрАТ «Луцький пивзавод» (Волинська область);
- ПрАТ «Опілля» (Тернопільська область).

Визначення рівня конкурентоспроможності ТОВ «Рівень ЛТД» проведемо за методом розрахунку коефіцієнта життєздатності промислових підприємств (1.1) [2], який, на думку його автора, «найефективніший для оцінки конкурентоспроможності підприємства»:

$$K_{ж} = 1,0 \times K_{пл} + 2,5 \times K_{ал} + 2,86 \times K_{мвк} + 2,0 \times K_{мвп} + 3,33 \times K_{рп}, \quad (1.1)$$

- де $K_{пл}$ – коефіцієнт поточної ліквідності;
 $K_{ал}$ – коефіцієнт абсолютної ліквідності;
 $K_{мвк}$ – коефіцієнт маневреності власних коштів;
 $K_{мвп}$ – коефіцієнт майна виробничого призначення;
 $K_{рп}$ – коефіцієнт рентабельності продажу продукції.

Розрахунок основних параметрів та коефіцієнта життєздатності зводимо в табличну форму, який здійснюється на основі фінансової звітності ТОВ «Рівень ЛТД» та обраних підприємств-конкурентів за 2018р. (табл.) [12].

Після проведення розрахунків визначимо рівень конкурентоспроможності досліджуваних підприємств відповідно до використовуваної методики.

Таблиця – Розрахунок коефіцієнта життєздатності підприємства

Показник	Методика розрахунку	ТОВ «Рівень ЛТД»	ПрАТ «Опілля»	ПрАТ «Луцький пивзавод»
Коефіцієнт поточної ліквідності	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	4,85	0,632	0,985
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,121	0,084	0,013
Коефіцієнт маневреності власних коштів	$\frac{\text{Власні оборотні активи}}{\text{Власний капітал}}$	0,577	-0,327	-0,178
Коефіцієнт майна виробничого призначення	Відношення суми вартості ОЗ, капітальних вкладень, виробничих запасів і незавершеного виробництва до підсумку балансу	0,562	1,733	0,984
Коефіцієнт рентабельності продажу продукції	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації}}$	0,165	0,403	0,170
Коефіцієнт життєздатності		8,48	4,71	3,04

Автором даної методики Мартиненком В.П. запропоновано такі нормативні зони коефіцієнта життєздатності підприємства, що є показником рівня конкурентоспроможності підприємства:

- 1: менше 2,25 – дуже низький
- 2: 2,26 – 4,15 – низький
- 3: 4,16 – 4,99 – середній
- 4: 5,0 і вище – високий

Отже, низький рівень конкурентоспроможності має ПрАТ «Луцький пивзавод», середній – ПрАТ «Опілля», високий – ТОВ «Рівень ЛТД». Тобто, серед аналізованих підприємств-конкурентів ТОВ «Рівень ЛТД» займає лідируючу позицію, тобто має найвищий рівень конкурентоспроможності в межах використаної методики.

Варто зазначити, що стратегічний аспект визначення рівня конкурентоспроможності підприємств пивоварної промисловості України ґрунтується на побудові (на основі результатів оцінки) такої стратегії або їх комбінацій, які допоможуть досягти переваги над конкурентами за тими характеристиками конкурентоспроможності, що найкращим способом використовують сильні сторони підприємства та найбільшою мірою співставні з тенденціями, що склалися в середовищі його господарювання. Такий підхід дозволяє розробити комплекс заходів для забезпечення високого рівня конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Сучасні методики оцінки конкурентоспроможності підприємства / Д. В. Яцковий // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – Вип. 4. – С. 183-188.
2. Аналіз сучасних методів оцінки конкурентоспроможності підприємства / Л. О. Зайцева // Економічний аналіз. – 2013. – Т. 14(3). – С. 12-17.
3. Ємцев В.І. Конкурентоспроможність підприємств та проблеми її розвитку у пивоварній промисловості / В.І. Ємцев // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності – 2011. – Випуск 2. – С. 78-83.